

**REGIONALE VERSCHILLEN IN CONTINUÏTEITSPERSPECTIEVEN***Karel van Bommel en Walter van Everdingen**Akkerbouwbedrijven*

In 2003 zal ongeveer één op de drie akkerbouwbedrijven een goede financiële positie hebben, zo blijkt uit een analyse van gegevens uit het Bedrijven-Informatienet die met het Financieel-Economisch Simulatiemodel (FES-model) zijn bewerkt. De situatie verschilt echter duidelijk per gebied (tabel 1). In het Noordelijk kleigebied hebben de bedrijven gemiddeld de hoogste moderniteit. En dankzij de grote financieringsruimte van meer dan een half miljoen euro, zijn er ook nauwelijks bedrijven die de gewenste vervangingsinvesteringen niet kunnen financieren. Bijna de helft van de bedrijven heeft hier dan ook een goed toekomstperspectief. In de andere akkerbouwgebieden zijn de financieringsruimtes minder dan de helft van het Noordelijk kleigebied. Maar omdat de gewenste vervangingsinvesteringen er beperkter zijn, heeft maar ongeveer 10% onvoldoende financiële middelen om deze investeringen te financieren. In het Centraal kleigebied ligt dat met 15% iets ongunstiger. Ondanks deze cijfers is voor veel akkerbouwbedrijven de toekomst niet rooskleurig. Slechts een kwart van de bedrijven in het Zuidwestelijk kleigebied en de Veenkoloniën heeft een goed toekomstperspectief. In het Zuidwestelijk kleigebied is dit een gevolg van de beperktere omvang van de bedrijven en in de Veenkoloniën heeft het bouwplan met relatief veel zetmeelaardappelen een negatieve invloed op de financieringsruimte en daarmee op het continuïteitsperspectief.

*Tabel 1 Prognose van de financiële situatie a) van akkerbouwbedrijven in 2003, per regio*

Regio	Gemiddelde financieringsruimte (x 1.000 euro per bedrijf)	Gemiddelde claim aan vervangingsinvesteringen (x 1.000 euro per bedrijf)	Moderniteit van duurzame productiemiddelen (%)	Bedrijven die vervangingsinvesteringen niet kunnen financieren (%)	Bedrijven met goede financiële positie (%)
Totaal	255	35	41	10	35
w.v.					
Noordelijk kleigebied	565	45	45	5	45
Centraal kleigebied	265	40	43	15	35
Zuidwestelijk kleigebied	205	30	40	10	25
Veenkoloniën	255	35	42	10	25

Bron: LEI, FES-model.  
a) Voor bedrijven met een ondernemer ouder dan 55 jaar en zonder opvolger is geen vervangingsinvesteringclaim inrekening.

*Melkveebedrijven*

Bij de melkveebedrijven zal ruim 40% van de bedrijven in 2003 een goede financiële positie hebben, waarbij per provincie de situatie uiteen loopt (tabel 2). Overijssel, Gelderland, Noord-Holland en Limburg blijven met percentages van minder dan 40% achter. In Noord-Holland en Overijssel is de achterliggende reden dat de ondernemers met gemiddeld minder dan 150.000 euro een beperkte financiële ruimte voor investeringen hebben. Ondanks deze beperkte financieringsruimte zijn er in Noord-Holland ook slechts weinig bedrijven die de gewenste vervangingsinvesteringen niet kunnen financieren. In Drenthe hebben twee van de drie bedrijven goede toekomstperspectieven, dit komt ook tot uitdrukking in de gemiddelde moderniteit van boven de 50%. Ondanks de goede perspectieven heeft toch ook bijna een kwart van de bedrijven in Drenthe onvoldoende financiële ruimte voor de gewenste vervangingsinvesteringen. Bedrijven in Groningen hebben dankzij hun relatief grote financiële ruimte (310.000 euro) beperkte financieringsproblemen. Maar in Noord-Brabant kan een kwart van de bedrijven de gewenste investeringen niet financieren, ondanks de gemiddelde financiële

le ruimte van 335.000 euro. Hieruit blijkt dat de verschillen tussen bedrijven binnen deze provincie groot zijn. De provincies met de hoogste gewenste vervangingsinvesteringen hebben ook de beste continuïteitsperspectieven. Dat zijn ook de provincies waar gemiddeld grotere bedrijven zitten.

## Meer informatie:

Rapport 1.02 *Landbouw-Economisch Bericht 2002*.

<i>Tabel 2 Prognose van de financiële situatie a) van melkveebedrijven in 2003, per regio</i>					
Provincie	Gemiddelde financieringsruimte (x 1.000 euro per bedrijf)	Gemiddelde claim aan vervangingsinvesteringen (x 1.000 euro per bedrijf)	Moderniteit van duurzame productie-middelen (%)	Bedrijven die vervangingsinvesteringen niet kunnen financieren (%)	Bedrijven met goede financiële positie (%)
Totaal	230	35	46	20	40
w.v.					
Groningen	310	45	48	10	50
Friesland	215	45	47	25	50
Drenthe	245	45	52	25	65
Overijssel	150	35	44	25	35
Flevoland	.	.	.	.	.
Gelderland	255	25	43	20	35
Utrecht	185	30	49	15	45
Noord-Holland	115	25	45	5	35
Zuid-Holland	255	30	46	10	40
Zeeland	.	.	.	.	.
Noord-Brabant	335	40	45	25	50
Limburg	255	30	41	15	30

Bron: LEI, FES-model.  
 . = onvoldoende waarnemingen.  
 a) Voor bedrijven met een ondernemer ouder dan 55 jaar en zonder opvolger is geen vervangingsinvesteringclaim inberekend